

T.C.
TÜRKİYE İNSAN HAKLARI VE EŞİTLİK KURUMU
1.DAİRE KARARI

Başvuru Numarası : 2022/788
Toplantı Tarihi/Sayısı : 4.7.2024/43
Karar Numarası : 2024/597
Başvuran : S. P.
Başvuran Vekili : -
Adres : -
Muhatap Kurum/Kişi : İzmir 2 No.lu F Tipi Yüksek Güvenlikli Ceza İnfaz Kurumu
Muhatap Adres :

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru; Ceza İnfaz Kurumunun koridorlarındaki panolara "kamuoyu tarafından bilinen, tanınan ve takip edilen kişiler" şeklinde isminin yazıldığı ve bundan kaynaklı olarak çeşitli hakları kullanma noktasında kendisine ayrımcılık yapıldığı iddialarına ilişkindir.

II. İNCELEME SÜRECİ

2. Başvuran, başvuru dilekçesinde özetle;

a. 31/8/2018 tarihinden beri İzmir 2 No.lu F Tipi Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda bulunduğunu, Ceza İnfaz Kurumunun A, B ve C bloklarının koridorlarının panolarına "kamuoyu tarafından bilinen, tanınan ve takip edilen kişiler (yirmi bir kişi)" başlıklı isim listesi asıldığını ve listesinin altına "Yukarıda adı geçen tutuklu ve hükümlüler odalarından ve Kurumdan çıkmadan önce Kurum müdürüne veya nöbetçi müdüre bilgi verecektir." şeklinde kayıt düşüldüğünü, kendisinin tehlikeli bir hükümlü veya kamuoyu tarafından bilinen, tanınan ve takip edilen bir kişi olmadığını, kişisel veri olan isim ve soy isminin Kurum koridorlarında yer alan panolarda yer almasının onur ve haysiyet kavramıyla bağdaşmadığını,

b. Yaklaşık üç yıldır ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası alan kişilerin kaldığı tek kişilik hücre tipi (on metre karelik) bir odada kaldığını ve bu durumun 5275 sayılı Kanun'un 3'üncü maddesinde yer alan "hükümlülerin sosyalleşmesini teşvik etmek" ilkesine aykırı olduğunu,

c. Kurumda bazı odaların havalandırma bahçelerinin üzerinde fens teli bulunmazken kendisinin kaldığı odanın havalandırma bahçesinin üstüne çift katlı fens teli çekildiğini ve bundan dolayı gökyüzünün rahatça görülmediğini,

ç. Tehlikeli hükümlü statüsünde olmamasına rağmen devlet hastanesine gidiş-geliş, hastane koğuşunda kalma ve tıbbi işlemlerin yapılması sırasında tek kişilik odalarda tutulduğunu ve kendisine uzun namlulu silahları olan jandarma personelinin eşlik ettiğini,

d. İdare ve Gözlem Kurulu tarafından koğuşlar arası eşleştirme yapılarak spor, sohbet ve manevi rehberlik hizmetlerinden yararlandırıldığını ancak kendi koğuşuna eşleştirme yapılmadığını,

e. Telefon görüşmeleri sırasında bazen bir infaz ve koruma memurunun yaklaşık bir metre yakınında

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

durarak konuşmalarını dinlediğini,

f. Kurumda iyi halli olduğunu, disipline aykırı davranışlarda bulunmadığını ve cezaevi personeline yardımcı olduğunu fakat kendisine hiçbir ödül verilmediğini,

g. Nakil taleplerinin kapasite doluluğu sebep gösterilerek reddedildiğini, sistemde kapasitesi boş görünen ceza infaz kurumlarının yaptığı başvurular üzerine dolması ve talepleri reddedildikten sonra tekrar boş olarak görünmesinin hayatın olağan akışına aykırı olduğunu,

ğ. Erken iyileşmeye bağlı erken açık ceza infaz kurumuna çıkma talebinin Bakanlık tarafından eşik puanı aşmadığı sebebiyle İdare ve Gözlem Kurulu gündemine dahi alınmadan reddedildiğini, toplam 28,5 gelişim puanı almasının tarafına bildirildiğini, erken açık ceza infaz kurumuna çıkma hakkının sağlanması adına şeffaf olmayan bir puanlama sisteminin yapıldığını,

h. Açık ceza infaz kurumuna ayrılarak denetimli serbestlik hakkından yararlanma talebinin; "örgütten ayrı olduğuna ilişkin Kurul kararı olmaması ve talep dilekçesini 1 ay erken vermesi" sebep gösterilerek Kurul gündemine alınmadan Kurum ikinci müdürünün imzasıyla reddedildiğini,

ı. İddialarında belirttiği ayrımcı muamele ve ağırlaştırılmış infaz rejiminin bahsi geçen 21 kişilik listede isminin bulunmasından kaynaklandığını dile getirmiştir.

3. Muhatap İzmir 2 No.lu F Tipi Yüksek Güvenlikli Ceza İnfaz Kurumu görüş yazısında özetle;

a. Ceza ve güvenlik tedbirlerinin infazına ilişkin kuralların, hükümlülerin ırk, dil, din, mezhep, milliyet, renk, cinsiyet, doğum, felsefî inanç, millî veya sosyal köken ve siyasî veya diğer fikir yahut düşünceleri ile ekonomik güçleri ve diğer toplumsal konumları yönünden ayırım yapılmaksızın ve hiçbir kimseye ayrıcalık tanınmaksızın uygulandığını,

b. Başvurana ve Kurumda barındırılmakta olan diğer hükümlü/tutuklulara herhangi bir özel muamele veya farklı davranış uygulanmadığını, kamuoyu tarafından bilinen, tanınan ve takip edilen kişiler hakkındaki listenin vardiyada görevli personelin çalıştığı karakollarda asılı olduğunu ve söz konusu listeyi sadece görevli personelin görebildiğini,

c. Kurumda eğitim ve iyileştirme çalışmalarına katkı sağlamak amacıyla çini, akrilik boya, resim kursu ve resim atölyesinin açıldığını, başvuranın barındırıldığı B Blok ... no.lu oda ile B Blok ... no.lu odada barındırılmakta olan hükümlü ve tutukluların ayda bir defa bir saat halı saha açık spor faaliyetine, ayda bir defa toprak saha spor faaliyetine, ayda bir kere iki saat sohbet faaliyetine çıkarıldığını ve manevi rehberlik faaliyetindeki tecvit dersine katıldığını,

ç. Kapalı ceza infaz kurumları ile yüksek güvenlikli kapalı ceza infaz kurumlarının kanuni tanımları kapsamında güvenlik sebebiyle havalandırma bahçeleri üzerine fens teli çekilebildiğini, fens tellerinin koğuş havalandırma sirkülasyonunu kısıtlayıcı veya engelleyici bir etkisinin bulunmadığını,

d. Hükümlü ve tutukluların hastaneye gidiş gelişlerinde; dış güvenlikten sorumlu jandarma personeli tarafından gerekli önlemlerin alındığını,

e. Hükümlü ve tutukluların telefonla görüştürülme sürecinde; tutuklu ve hükümlünün görevli memur gözetiminde koridora çıkarıldıktan sonra boşta bulunan ankesörün başına gelip beklediğini, memurun kontrolünde aramak istediği numarayı çevirdiğini, telefonla görüştürülme evrakında kayıtlı olan numara ile çevirdiği numaranın aynı olup olmadığının kontrol edildiğini, görüşmenin başladığına emin olunduktan sonra kurum personelinin uzaklaşıp gözetlemeye devam ettiğini,

f. Hükümlü ve tutukluların ödüllendirilmesinin bir hak değil teşvik esaslı ayrıcalık niteliğinde olduğunu,

g. Başvuranın, son nakil talebinin Ceza ve Tevkif Evleri Genel Müdürlüğünün 27/1/2023 tarihli ve ... sayılı yazısıyla uygun görülmediğini, her ay isteğe bağlı nakillerin açıldığının tüm Cumhuriyet Başsavcılıklarına bildirildiğini, başvuranın da sonraki nakil dönemlerinde konumuna uygun en az üç yeri belirtir dilekçesi ile nakil

talebinde bulunması halinde talebinin mevzuat çerçevesinde değerlendirilebileceğini,

ğ. Başvuranın erken iyileşmeden yararlanarak açık ceza infaz kurumuna ayrılma talebi ile ilgili olarak Kurum İdare ve Gözlem Kurulunun 18/10/2021 ve 2021/... sayılı kararı ile “*hükümlünün iyi halli olduğu ve erken iyileşme gösterdiği gerekçesiyle 1/10 oranında erken açık ceza infaz kurumuna ayrılma talebi eşik puanın ve erken iyileşme için değerlendirmeye esas üst eşik puanın belirlenmediği gözetildiğinde, ayrıca hükümlü hakkında idare ve gözlem kurulunca erken iyileşme kanaatine varılmadığından bu yönde bir değerlendirmenin yapılamayacağı müşahede edilmiş ve uygun görülmemiştir*” kararı verdiğini,

h. Başvuranın; açık ceza infaz kurumuna ayrılma veya kalan cezasını denetimli serbestlik tedbirleri kapsamında infaz etmesi yönündeki talebi hakkında Kurum İdare ve Gözlem Kurulunun 9/5/2022 tarihli ve 2022/... sayılı kararıyla “*hükümlünün örgütten ayrı olduğu yönündeki beyanlarının samimi olmadığına*” karar verildiğini, karara karşı başvuranın infaz hâkimliğine şikâyet başvurusunda bulunduğunu, İzmir 3. İnfaz Hâkimliğinin 23/5/2022 tarihli ve 2022/... Esas, 2022/... sayılı kararıyla şikâyet başvurusunun reddine karar verildiğini, karara karşı adı geçen ağır ceza mahkemesine itiraz başvurusunda bulunduğunu, İzmir 1. Ağır Ceza Mahkemesinin 23/6/2022 tarihli ve 2022/... D. İş sayılı kararıyla itiraz başvurusunun reddine karar verdiğini ifade etmiştir.

ı. Başvuranın, 5/5/2023 tarihinde İzmir 3. İnfaz Hâkimliğinin 3/5/2023 tarihli ve 2023/... Esas, 2023/... Karar sayılı kararı uyarınca anılan Kurumdan tahliye edildiği tespit edilmiştir.

III. İLGİLİ MEVZUAT

4. 20/4/2016 tarihli ve 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun “*Kurumun görevleri*” başlıklı 9'uncu maddesinin ilgili bölümü şöyledir: “*(i) Özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek (...)*”

5. 6701 sayılı Kanun'un “*Başvurular*” başlıklı 17'nci maddesinin birinci ve sekizinci fıkralarında, özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin Kuruma bizzat başvuru yapabileceği hükme bağlanmıştır.

6. 24/11/2017 tarihli ve 30250 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik’in “*Karar türleri*” başlıklı 65'inci maddesi şöyledir: “*(1) Kurum, yapılan başvuru veya resen inceleme kapsamında yaptığı inceleme ve araştırma sonucunda incelenemezlik kararı, gerekçeli kabul edilmezlik kararı, gönderme kararı, ihlal kararı, idari yaptırım kararı, uzlaşma kararı, ret kararı ve karar verilmesine yer olmadığına dair karar verir.*”

7. Mezkûr Yönetmelik’in “*Gerekçeli kabul edilmezlik kararı*”nın düzenlendiği 67'nci maddesi şöyledir; “*Ön inceleme aşamasında, başvurunun açıkça dayanaksız olup olmadığı, başvurunun hakkın kötüye kullanımını teşkil edip etmediği, ayrımcılık yasağı ihlalinden kaynaklanan bir zararın bulunup bulunmadığının tespiti açısından incelenebilirliğin esasla birlikte incelenmesi kararlaştırılan başvurulara ilişkin esas inceleme ve araştırma aşamasında söz konusu koşulları taşımayan başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir.*”

IV. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

8. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun amacı; insan onurunu temel alarak insan haklarının

korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığın önlenmesi ile bu ilkeler doğrultusunda faaliyet göstermek, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmektir.

9. 6701 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesinde; insan hakları ihlallerini resen incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, ayrımcılık yasağı ihlallerini resen veya başvuru üzerine incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek Kurumun görevleri arasında sayılmıştır.

10. Başvuran; isminin "kamuoyu tarafından bilinen, tanınan ve takip edilen kişiler (yirmi bir kişi)" listesinde bulunması sebebiyle kişisel veri olan isim ve soy isminin Ceza İnfaz Kurumunun koridorlarında yer alan panolarda yer almasının onur ve haysiyet kavramıyla bağdaşmadığını ve isminin bahsi geçen listede yer almasına bağlı olarak mevzuatta öngörülen infaz rejiminin aksine diğer hükümlülere kıyasen ayrımcı ve ağırlaştırılmış infaz rejimine maruz bırakıldığını iddia etmiştir. Muhatap Kurum görüş yazısında; başvuranın bahsettiği isim listesinin Kurumda vardiyada görevli personelin çalıştığı karakollarda asılı olduğunu ve söz konusu listeyi sadece görevli personelin görebileceği yerlerde asılı olduğunu ifade etmiştir.

11. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) bir kararında; kişinin isminin Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin (AİHS) "özel ve aile hayatına saygı" başlıklı 8'inci maddesi ile koruma altına alınan kişisel veri mahiyetinde olduğunu ve kişinin ismi de dahil olmak üzere özel hayatına ilişkin bilgilerin izinsiz açıklanmasının da mezkûr madde ile engellendiğini belirtmiştir. (AİHM, *Magyar Helsinki Bizottság/Macaristan*, B. No: 18030/11, 8/10/2016, para. 191).

12. AİHM; bir eylemin Sözleşme'nin "işkence yasağı" başlıklı 3'üncü maddesi kapsamında değerlendirilebilmesi için belli bir şiddet seviyesine ulaşması gerektiğini, bu asgari seviyenin göreceli olduğunu, vakadaki muamelenin niteliği ve bağlamı, icrasının şekli ve yöntemi, süresi, fiziksel ve ruhsal etkileri ve bazı durumlarda mağdurun cinsiyeti, yaşı ve sağlık durumu gibi koşullara bağlı olduğunu ifade etmiştir (AİHM, *Bouyid/Belçika*, B. No: 23380/09, 28/9/2015, para. 86).

13. Başvuranın kişisel veri mahiyetindeki isim ve soy isminin Kurum koridorlarındaki panolara ya da sadece personelin görebileceği yerlere asılmış olması; AİHM kararında belirtildiği gibi işkence yasağı kapsamında incelemeye konu olabilecek belli bir şiddet seviyesini aşan eylem niteliğinde değildir. Başvuranın iddiası; kişisel verilerinin rızası olmadan açıklanması yönünde olup iddiasının özel ve aile hayatına saygı kapsamında incelenebileceği de yer verilen diğer AİHM kararında ortaya koyulmuştur. Tüm bu nedenle; başvuranın iddiası işkence ve kötü muamele yasağı kapsamında değerlendirilemeyeceğinden iddianın kabul edilmez olduğu kanaatine varılmıştır.

14. Başvuran; muhatap Kurumda yaklaşık 3 yıl süreyle hücrede kaldığı ve bu durumun hükümlülerin sosyalleşmesini teşvik etmek ilkesine aykırılık oluşturduğunu iddia etmiştir. Muhatap Kurum tarafından sunulan belgelerden ise; başvuranın kalmakta olduğu B blok ... no.lu oda ile B blok ... no.lu odanın eşleştirildiği, 13/5/2022 tarihinde saat 14:00-16:00 arasında sohbet faaliyetine, 16/5/2022 tarihinde saat 10:55-11:55 arasında toprak saha açık spor faaliyetine, 23/5/2022 tarihinde saat 10:55-11:55 arasında halı saha açık spor faaliyetine çıkarıldığı, manevi rehberlik faaliyetindeki tecvit dersine mayıs ayının her pazartesi günü saat 15:10-15:40 arasında B blok ... no.lu odada kalanlarla birlikte katıldığı anlaşılmıştır.

15. 22/1/2007 Ceza İnfaz Kurumlarının Tahsisi, Nakil İşlemleri ve Diğer Hükümler Hakkında 45/1 No.lu Genelge'nin "Ortak Etkinlikler" başlıklı 3'üncü bölümünün 1'inci maddesi şöyledir: "Programların süresi ve katılacak hükümlü tutuklu sayısı her programın özelliği, güvenlik koşulları ve kurumun olanakları dikkate alınarak idare ve gözlem kurulunca belirlenir. İyileştirme programlarının amaca aykırı sonuçlar

verdiği tespit edilen hükümlü ve tutuklular yönünden bu uygulamaya son verilebilir veya gerekli değişiklikler yapılabilir.”

16. Muhatap Kurum; mevzuatın kendisine tanıdığı ortak etkinliklerin planlanması hususundaki takdir yetkisi çerçevesinde, başvuruları farklı koşullardaki mahpuslarla birlikte sosyal faaliyetlerden yararlandırmıştır. Bu nedenle başvuranın söz konusu iddiası bakımından ihlal bulunmadığı kanaatine verilmiştir.

17. Başvuran; bazı odaların havalandırma bahçelerinin üzerinde fens teli bulunmazken kendisinin kaldığı odanın havalandırma bahçesinin üstüne çift katlı fens teli çekildiğini ve bundan dolayı gökyüzünü rahatça göremediğini iddia etmiştir. Kurumdaki havalandırma bahçeleri üzerine takılan fens tellerinin koğu havalandırma sirkülasyonunu engelleyici etkisinin olmadığı ve böyle bir uygulamanın güvenlik açısından getirildiği muhatap Kurum tarafından yapılan açıklamadan anlaşılmıştır.

18. 13/12/2004 tarihli 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un “*Hapis cezalarının infazında gözetilecek ilkeler*” başlıklı 6'ncı maddesinin birinci fıkrasının ilgili bölümü şöyledir: “(1) *Hapis cezalarının infaz rejimi, aşağıda gösterilen temel ilkelere dayalı olarak düzenlenir: a) Hükümlüler ceza infaz kurumlarında güvenli bir biçimde ve kaçmalarını önleyecek tedbirler alınarak düzen, güvenlik ve disiplin çerçevesinde tutulurlar.*”

19. 5275 sayılı Kanun'un “*Yüksek güvenli kapalı ceza infaz kurumları*” başlıklı 9'uncu maddesinin birinci fıkrası şöyledir: “(1) *Yüksek güvenli kapalı ceza infaz kurumları, iç ve dış güvenlik görevlilerine sahip, firara karşı teknik, mekanik, elektronik ve fizikî engellerle donatılmış, oda ve koridor kapıları sürekli kapalı tutulan, ancak mevzuatın belirttiği hâllerde aynı oda dışındaki hükümlüler arasında ve dış çevre ile temasların geçerli olduğu sıkı güvenlik rejimine tâbi hükümlülerin bir veya üç kişilik odalarda barındırıldıkları tesislerdir. Bu kurumlarda bireysel veya grup hâlinde iyileştirme yöntemleri uygulanır.*”

20. Ceza infaz kurumlarında bulunan tutuklu ve hükümlülerin hakları, tutulmanın kaçınılmaz sonucu olarak ve suçun önlenmesi, disiplinin ve kurum güvenliğinin sağlanması gibi makul gerekçelere dayanarak ölçülülük ilkesine uygun biçimde sınırlandırılabilir (AYM, *Turan Günana*, B. No: 2013/3550, 19/11/2014, para.35).

21. Anayasa Mahkemesine (AYM) göre ceza infaz kurumlarında tutuklu ve hükümlülerin işkence ve kötü muamele yasağı kapsamındaki güvenceleri açısından ilk değerlendirilmesi gereken husus idarenin uygulamalarının asgari ağırlıkta olup olmadığıdır. Mahkeme bu çerçevede yapılacak değerlendirmede olayın tüm koşullarının dikkate alınması ve müdahalenin yoğunluğu, süresi, fiziksel ve ruhsal etkisi gibi olguların göz önünde tutulması gerektiğini belirtmektedir (AYM, *Müjdat Gürbüz*, B. No: 2017/36529, 23/5/2018, para. 81).

22. 5275 sayılı Kanun'un 6'ncı maddesinde hükümlülerin ceza infaz kurumlarında kaçmalarını önleyecek tedbirler alınarak düzen ve disiplin çerçevesinde güvenli bir biçimde tutulacakları ve Anayasa'da yer alan haklarının Kanun'da öngörülen kurallar uyarınca kısıtlanabileceği düzenlenmiştir. Mezkur Kanun hükmü ile idare, tutuklu ve hükümlülerin güvenliği ile kurumda düzenin ve disiplinin sağlanması adına işlem tesis edebilmektedir. Somut başvuru yukarıdaki mevzuat hükümleri çerçevesinde değerlendirildiğinde, Ceza İnfaz Kurumu İdaresinin 5275 sayılı Kanun'un 6'ncı maddesi gereğince işlem tesis ettiği anlaşılmıştır.

23. Bu bağlamda başvuru konusu uygulamada İdarenin kanuni dayanakları olduğu, havalandırma bahçeleri üzerine takılan fens tellerinin koğu havalandırma sirkülasyonunu engelleyici etkisi bulunmadığı, uygulamanın makul gerekçelerle açıklanabildiği, tutuklu ve hükümlüler için tutulmanın doğal sonuçlarının ötesine geçen çekilmez bir durum oluşmadığı, dolayısıyla kötü muamele yasağının asgari eşliğini aşmadığı ve kötü muamele yasağının ihlal edilmediği kanaatine varılmıştır. (Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu (TİHEK), B. No: 2023/2350, K. No: 2024/193, 15/2/2024, para. 19).

24. Başvuran; tehlikeli hükümlü statüsünde olmamasına rağmen devlet hastanesinde gidiş-geliş, hastane

koşusunda kalma ve tıbbi işlemlerin yapılması sırasında tek kişilik odalarda tutulduğunu ve kendisine uzun namlulu silahları olan jandarmaların eşlik ettiğini iddia etmiştir. Muhatap Kurum ise; Hükümlü ve tutukluların hastaneye gidiş gelişlerinde dış güvenlikten sorumlu jandarma personeli tarafından gerekli önlemlerin alındığını ifade etmiştir.

25. 29/3/2020 tarihli ve 31083 sayılı Resmi Gazete’de yayınlanan Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi İle Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Yönetmelik’in “*Hükümlülerin hastaneye sevki ile hastanelerde muayene ve tedavileri*” başlıklı 99’uncu maddesi şöyledir: “(2) ... *Hükümlü koğuşu yoksa tedavileri dış güvenlikten sorumlu güvenlik görevlileri tarafından gerekli önlemler alınarak hastanelerin diğer birimlerinde yapılır.*”

26. 26/1/2017 tarihli Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetim, Dış Koruma, Hükümlü ve Tutukluların Sevk ve Nakilleri İle Sağlık Hizmetlerinin Yürütülmesi Hakkında Protokol’ün “*Sevk ve nakillerin yapılması, süresi ve esasları*” başlıklı 19’uncu maddesinde hükümlü ve tutukluların hastane sevklerinde dış güvenlik görevlisi olarak jandarma personelinin bulunacağı ifade edilmiştir. Başvurana hastane sevklerinde jandarma personelinin eşlik etmesi mevzuata uygun şekilde güvenlik önlemi mahiyetinde gerçekleştirilmiştir.

27. Başvuranın devlet hastanesinde gidiş-gelişte, hastane koğuşunda kalmada, tıbbi işlemler sırasında tek kişilik odada tutulduğu yönündeki iddiaları; hastaneye gidiş tarihleri ile birlikte değerlendirildiğinde iddiaların Covid-19 salgını zamanına rastladığı görülmektedir. Salgının etkisinin fazla olduğu dönem için mahpuslar arası temasın en aza indirgenmeye çalışılması virüsün olası yayılmasını önlenmeye yönelik olduğundan makul karşılanabilmektedir. Sonuç olarak; başvurudaki iddia ve söz konusu uygulama bir bütün olarak değerlendirildiğinde, başvurana yönelik uygulamanın kötü muameleye varan bir uygulama olmadığı değerlendirilmektedir.

28. Başvuran; telefon görüşmesi gerçekleştirirken gözetlendiği ve görüşmelerinin fiziken dinlendiğini iddia etmektedir. Muhatap Kurum ise; kısaca başvuranın telefonla görüşme sürecinin mevzuata uygun şekilde gerçekleştirildiğini ifade etmiştir.

29. 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun’un “*Hükümlünün telefon ile haberleşme hakkı*” başlıklı 66’ncı maddesi şöyledir: “*Kapalı ceza infaz kurumlarındaki hükümlüler, Cumhurbaşkanınca çıkarılan yönetmelikte belirlenen esas ve usullere göre idarenin kontrolündeki ücretli telefonlar ile görüşme yapabilirler. Telefon görüşmesi idarece dinlenir ve kayıt altına alınır. Bu hak, tehlikeli hâlde bulunan ve örgüt mensubu hükümlüler bakımından kısıtlanabilir.*”

30. 29/3/2020 tarihli ve 31083 sayılı Resmi Gazete’de yayınlanan Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi İle Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Yönetmelik’in “*Telefonla görüşme hakkı*” başlıklı 74’üncü maddesi şöyledir: “*Konuşma sırası gelen hükümlünün, kurum içindeki tehlikelilik durumu da dikkate alınarak, gerekli güvenlik önlemleri alınmak suretiyle telefon görüşmesi yapılacak yere getirilerek veya teknik alt yapının kurulu olduğu kurumlarda belirlenen yerde görüştürülür. Hükümlü, öncelikle konuşmasına kendi adını ve soyadını söyleyerek başlar. Görüştüğü karşıdaki kişiye, adını, soyadını ve telefon numarasını tekrar etmesini isteyerek konuşmasına devam eder.*”

31. Bununla beraber bu yükümlülük yerine getirilirken ceza infaz kurumunda tutulmanın kaçınılmaz ve doğal sonuçlarının gözetilmesi gerekmektedir. Bu bağlamda kamu düzeni ve suç işlenmesinin önlenmesi ile özel hayata ve aile hayatına saygı gösterilmesi hakkı arasında adil bir denge sağlanmalıdır (AYM, *Mehmet Zahit Şahin*, para. 37.).

32. Başvuran; telefonla görüşme hakkını kullanırken fiziken dinlendiği ve gözetlendiği yönündeki iddiaları dışında başka sınırlamayla karşılaşmadığını kabul etmektedir. Başvuran; haberleşme hakkının özünü oluşturan telefon tesislerinin kullanılabilir durumda bulundurulması, telefona erişimin sağlanması ve telefon kullanma

sürelerinin yeterliliği konusunda bir şikâyetle bulunmamıştır.

33. Mevzuata göre kapalı ceza infaz kurumlarındaki mahpusların telefon konuşmaları kayda alınabilecek ve ceza infaz kurumlarında tutulmanın kaçınılmaz ve doğal bir sonucu olarak haberleşme hürriyeti hukuka uygun olarak sınırlandırılabilir. Muhatap Kurum; telefonla konuşacak mahpusun tehlikelilik durumunu gözeterek bu konuda gerekli güvenlik önlemlerini alma noktasında yasal yetkiyle donatılmış ve somut olayda bu yetkisini kullanmıştır. Sonuç itibarıyla başvurudaki iddia ve ceza infaz kurumunun uygulaması yukarıda yer verilen mevzuat hükümleri çerçevesinde değerlendirildiğinde somut olayın mevzuat kapsamında kaldığı ve ihlal olmadığı değerlendirilmektedir.

34. Başvuran iyi halli olduğu, disipline aykırı davranışlar sergilemediği ve cezaevi personeline yardım ettiği halde ödüllendirilmediğini iddia etmektedir. Muhatap Kurum ise; hükümlü ve tutukluların ödüllendirilmesinin bir hak değil teşvik esaslı ayrıcalık niteliğinde olduğunu ifade etmiştir.

35. 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un "Ödüllendirme" başlıklı 51'inci maddesi şöyledir: "(1) Hükümlüler, kurum içindeki veya dışındaki genel durumları, eğitim ve iyileştirme faaliyetlerine etkin katılımları, kurum düzenine karşı tutumları ve kendilerine verilen işlerdeki gayretleri dikkate alınarak teşvik esaslı ödüllerden yararlandırılabilirler. (...) (4) Ödüllendirme sisteminin usul ve esasları ile bu ödüllerden yararlanmanın kapsam ve şartları, suç türleri dikkate alınarak yönetmelikle belirlenir."

36. 30/3/2013 tarihli ve 28603 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Hükümlü ve Tutukluların Ödüllendirilmesi Hakkında Yönetmelik'in "Temel ilkeler" başlıklı 5'inci maddesinin birinci fıkrası şöyledir: "(1) Bu Yönetmeliğin uygulanması ile ilgili olarak aşağıdaki ilkelere uyulur: a) Hükümlü ve tutukluların ödüllendirilmesi ile ulaşılmak istenen temel amaç; bu kişilerin yeniden sosyalleşmesini sağlamak suretiyle insan haklarına saygılı, hukukî ve toplumsal kurallara bağlı bireyler olmalarını teşvik etmektir. b) Hükümlü ve tutuklulara; ırk, dil, din, mezhep, milliyet, renk, cinsiyet, felsefî inanç, millî veya sosyal köken ve siyasî görüşleri ile ekonomik güçleri ve diğer toplumsal konuları yönünden ayırım yapılamaz ve sırf bu nedenlerle ayrıcalık tanınmaz. c) Hükümlü ve tutuklulara ödül verilirken bunların bir hak değil, teşvik esaslı ayrıcalık olarak verilebileceği göz ardı edilemez. d) Ödüllendirmede; kurumun fizikî yapısı, personel sayısı, malî ve sosyal imkânları ile mevcut doluluk durumu dikkate alınır. (...)".

37. Mezkûr Yönetmelik'in "Ödüllendirme usulü" başlıklı 10'uncu maddesinin birinci fıkrası şöyledir: "Kurul, resen veya kurumda görev yapan servislerin teklifi üzerine ilgililerin ödüllendirilmesine karar verebilir."

38. Mevzuat hükümleri bütüncül bir şekilde incelendiğinde; ceza infaz kurumlarındaki hükümlülerin ödüllendirilmesinin hak değil teşvik esaslı ayrıcalık olduğu, ödüllendirmede kurumun fizikî yapısı, personel sayısı, malî ve sosyal imkânları ile mevcut doluluk durumunun dikkate alınacağı ve ödüllendirme kararının İdare ve Gözlem Kurulunun takdirinde olduğu anlaşılmaktadır. Bu nedenle başvuranın kendisine ödül verilmediği yönündeki iddiasının dayanaktan yoksun olması nedeniyle kabul edilmez olduğu kanaatine varılmıştır.

39. Başvuran Eylül 2021, Ocak 2022 ve Nisan 2022 aylarında olmak üzere üç defa isteğe bağlı nakil talebinde bulunduğunu ve nakil taleplerinin reddedildiğini iddia etmektedir. Muhatap Kurum ise; nakil taleplerinin Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü tarafından uygun görülmediğini ve başvuranın sonraki nakil dönemlerinde tekrar talepte bulunabileceğini ifade etmiştir.

40. AYM içtihatlarında mahpusların ailelerinin yaşadığı yerden uzak bir cezaevinde cezalarını infaz etmeleri Anayasa'nın "Özel hayatın gizliliği" başlıklı 20'nci maddesi ile ilişkilendirerek ele alınmaktadır (AYM, Sancer Ekim, B.No:2018/27690, 7/4/2021, para. 46). Anayasa'nın mezkûr maddesine göre "Herkes, özel

hayatına ve aile hayatına saygı gösterilmesini isteme hakkına sahiptir. Özel hayatın ve aile hayatının gizliliğine dokunulamaz.” AİHM içtihatları incelendiğinde ise mahpusların ziyaretleri çok zor veya hatta imkânsız hale getirecek şekilde ailesinden çok uzakta bulunan bir cezaevinde tutma, aile hayatına müdahale anlamına gelebilir. Zira aile üyelerinin mahpusu ziyaret etme olanağı, aile hayatını sürdürmek için oldukça önemlidir. Dolayısıyla, cezaevi yetkililerin mahpuslara yakın aile üyeleriyle iletişimi devam ettirmede yardımcı olması onların aile hayatına saygı hakkının önemli bir parçasıdır. Bu çerçevede değerlendirildiğinde nakil taleplerinin Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi’nin özel ve aile hayatına saygı hakkı başlıklı 8’inci maddesiyle ilişkilendirildiği görülmektedir (AİHM, Vintman–Ukrayna, B.No: 28403/05 23 October 2014, para 84, 99, 104 ve 115). Ele alınan içtihatlar doğrultusunda başvuranın bu iddiasının özünün özel ve aile hayata saygı hakkı kapsamında kaldığı anlaşılmıştır. Bu kapsamda başvuranın nakil talebiyle ilgili iddiasının, Kurumun ulusal önleme mekanizması görevi alanına girmediğinden kabul edilemez olduğu kanaatine varılmıştır.

41. Başvuranın erken iyileşmeden yararlanarak açık ceza infaz kurumuna ayrılma talebinin Kurum İdare ve Gözlem Kurulu tarafından haksız yere reddedildiğini, denetimli serbestlikten yararlanmak üzere gerekli tüm şartları taşımaya rağmen hakkında denetimli serbestlikten faydalanma kararı verilmediğini iddia etmektedir.

42. 2/9/2012 tarihli ve 28399 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Açık Ceza İnfaz Kurumuna Ayrılma Yönetmelik’in “*Kapalı kurumdan açık kuruma ayrılacak hükümlüler*” başlıklı 6’ncı maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi şöyledir: “*c) Cezaları yüksek güvenlikli kapalı kurumlar veya diğer kapalı kurumların yüksek güvenlikli bölümlerinde infaz edilenlerden toplam cezalarının üçte birini bu kurumlarda iyi hâlli olarak geçiren ve koşullu salıverilme tarihine üç yıl veya daha az süre kalanlar açık kurumlara ayrılabilir.*”

43. Mezkûr Yönetmelik’in 6’ncı maddesinin ikinci fıkrasının (ç) bendi şöyledir: “*ç) Terör ve örgütlü suçlardan hükümlü olup, mensup oldukları örgütten ayrıldıkları idare ve gözlem kurulu kararıyla tespit edilenlerin koşullu salıverilme tarihine bir yıldan az süre kalması şartı aranır.*”

44. Terör ve örgütlü suçlardan hükümlülerin cezalarının geri kalan kısmı hakkında denetimli serbestlik tedbirinin uygulanmasına karar verilebilmesi için; hükümlü açık ceza infaz kurumuna geçme hakkını elde etmiş olmalı ve iyi halli olarak değerlendirilmelidir. Mezkûr suç türünden hükümlü olup yargılama sırasında etkin pişmanlıkta bulunmayanların açık ceza infaz kurumuna ayrılabilmeleri için; toplam cezalarının üçte birini yüksek güvenlikli bir kapalı ceza infaz kurumunda iyi halli olarak geçirmeleri, mensup oldukları örgütten ayrıldıklarının İdare ve Gözlem Kurulunca tespit edilmiş olması ve hükümlünün koşullu salıverilme tarihine 1 yıldan az süre kalmış olması gerekmektedir. Belirtilen şekil şartlarını taşımayan açık ceza infaz kurumuna ayrılarak denetimli serbestlikten yararlanma taleplerinin İdare ve Gözlem Kurulunun gündemine alınmadan İdare tarafından reddedileceği mevzuatta düzenlenmiştir.

45. Başvuranın açık ceza infaz kurumuna ayrılarak denetimli serbestlikten yararlanma talebi; koşullu salıverilme tarihine bir yıldan fazla süre kaldığı ve mensubu olduğu örgütten ayrıldığına dair İdare ve Gözlem Kurulu kararı bulunmadığı gerekçeleriyle Kurul gündemine alınmadan İdare tarafından reddedilmiştir.

46. Başvuranın; İdare ve Gözlem Kurulunun bu konudaki “*Örgütten ayrı olduğu yönündeki beyanının samimi olmadığı, bir pişmanlığının bulunmadığı, örgütten ayrıldığı yönünde icrai bir harekette bulunmadığı ve aktif bir çaba içerisine girmediği, açık ceza infaz kurumuna ayrılma veya kalan cezasını denetimli serbestlik tedbirleri kapsamında infaz edebilme amacıyla hareket ettiğinin müşahade edildiği, bu nedenle hükümlünün bağlı olduğu örgütten ayrı olduğu hakkında kesin bir kanaat oluşmadığı tespit edildiğinden hükümlünün örgütten ayrı olduğu yönündeki beyanlarının samimi olmadığına*” şeklindeki kararına karşı şikâyeti İzmir 3. İnfaz Hakimliğinin 23/5/2022 tarihli 2022/... Esas 2022/... Karar sayılı kararıyla; İnfaz Hakimliği kararına karşı itirazı İzmir 1. Ağır Ceza Mahkemesinin 23/6/2022 tarihli 2022/... D. İş

sayılı kararıyla reddedilmiştir.

47. Başvuranın söz konusu talebinin kanuni şartları taşımadığından dolayı usulüne uygun olarak reddedildiği ve talebin reddi konusunda kesinleşmiş bir yargı kararı bulunduğu anlaşılmıştır. Açıklanan nedenler ve yukarıda yer alan içtihatlar birlikte ele alındığında; başvuranın iddiasının açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle kabul edilmez olduğu kanaatine varılmıştır.

V. KARAR

A. Başvuruda KÖTÜ MUAMELE YASAĞININ İHLAL EDİLMEDİĞİNE,

B. Kararın taraflara tebliğine ve KAMUOYUNA DUYURULMASINA,

C. Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemesine başvurulabileceğine,

4/7/2024 tarihinde, Saffet BALIN'ın karşı oyuyla OY ÇOKLUĞUYLA, karar verildi.

e-imzalıdır

Av. Aışan TİRYAKİ
Daire Başkanı

e-imzalıdır

Dilek ERTÜRK
Üye

e-imzalıdır

İsmail AYAZ
Üye

e-imzalıdır

Mehmet Emin GENÇ
Üye

e-imzalıdır

Saffet BALIN
Üye

Ek: 2024/597 S. P. Kararı Saffet BALIN Karşı Oyu (1 Sayfa)

16.07.2024

KARŞI OY GEREKÇESİ

Karar Adı : S. P.
Karar Numarası : 2024/597

6701 sayılı Kanun'un 18'inci maddesinin birinci fıkrası "*Kurum, başvuruları ve resen yaptığı incelemeleri başvuru ve resen inceleme kararı tarihinden itibaren en geç üç ay içinde sonuçlandırır. Bu süre, Başkan tarafından bir defaya mahsus olmak üzere en fazla üç ay uzatılabilir.*" hükmünü haizdir. İlgili hüküm uyarınca başvuruların incelenmesi ve karara bağlanması için belirlenen sürenin azami olarak altı ay olduğu açıktır.

Somut başvuruda, yukarıda yer verilen normatif düzenlemedeki azami süreye uyulmadığı görülmektedir. Kurumumuzun insan kaynağı ile beraber değerlendirildiğinde mevcut durumdaki olağan dışı gecikmenin makul görülebilmesi mümkün değildir. Kaldı ki aynı dönemde Kurumun insan kaynağının "tali" olarak değerlendirilebilecek faaliyetlere kanalize edildiği görülmektedir. Bu durum Kurumun insan kaynağının etkili ve verimli olarak kullanılamaması ve iş akış takiplerinin düzenli olarak yapılamamasının olağan sonucudur.

Mücbir sebepler hariç olmak üzere başvuruların öngörülen yasal sürede sunulmamasında sorumluluğu olan personel hakkında gerekli tahkikatın da yapılması gerektiği şerhiyle birlikte yukarıda sıralanan gerekçelerle sayın çoğunluğun görüşüne iştirak edilememiştir.

e-imzalıdır

Saffet BALIN
Kurul Üyesi

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu:

Adres: Mithatpaşa Cad. No: 52 06420 Kızılay-ANKARA

Telefon No : 4227800 Fax No : 4227899

e-Posta : / Kep Adresi : tihek@hs01.kep.tr

İnternet Adresi : <http://www.tihek.gov.tr/>